УДК
687.01;
159.923

ОКСАНА ЗАКОРА, МАРІЯ ІВАСЕНКО, ГАННА ЩУЦЬКА, ДАРИНА КУЗЬМЕНКО
Київський фаховий коледж прикладних наук, Україна

# ТВОРЧІСТЬ ЯК ОСНОВНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕШН-ДИЗАЙНЕРА

***Мета.*** *Дослідження творчого потенціалу у професійній діяльності фешн-дизайнера.*

***Ключові слова:*** *психологія творчості, творчий потенціал, фешн-дизайнер*

***Постановка завдання.*** Розробити структуру творчого потенціалу фешн-дизайнера як основи його професійної діяльності.

***Методи досліджень.*** Для виконання поставленого завдання використано аналітичний метод досліджень.

***Результати досліджень.*** Специфічні особливості професійної діяльності модельєра за певних творчих умов вимагають комплексного дослідження, оскільки творчість, що є результатом самовираження та самовдосконалення творчої людини, є необхідним та ефективним компонентом сприяння професійній діяльності модельєра або дизайнера одягу та джерелом для створення нових об'єктів дизайну.

Психологічні дослідження творчого потенціалу у професійному середовищі особистості виникли відносно пізно, на початку 20 століття, у зв'язку зі стрімким розвитком науки і техніки. Засновник української школи психології творчості В.О. Моляко стверджував [1], що розвиток творчого потенціалу окремих осіб, окремих працівників, а також колективів і виробничих структур є засобом сприяння людській діяльності в різних сферах та успішного використання людських ресурсів, що зрештою сприяє подоланню криз у ході загального розвитку суспільства.

Відомо, що творчий потенціал, як і підсвідомість, знаходиться поза межами зовнішнього спостереження [1]. Водночас можливо, що власник творчого потенціалу може не усвідомлювати власних творчих здібностей. Тому тільки після завершення конкретної діяльності та досягнення оригінальних результатів праці можна демонстративно, а не лише гіпотетично, говорити про творчий потенціал людини, який

проявляється в нових, завершених продуктах праці з певним ступенем досконалості та самостійності. Ці нові, неповторні та об'єктивно цінні продукти є результатом творчого процесу, який допомагає «пізнати душу іншої людини і, таким чином, вдосконалювати свою, пережити тисячі чужих життів, щоб визначити свій життєвих шлях» [2].

Хоча теорія творчості традиційно розрізняє три види творчої діяльності – наукову, технічну, літературно-художню, – враховуючи погляд психологів на те, що творчість має своє місце в кожній людській діяльності, було запропоновано розширити класифікацію творчості. Так, у роботі [1] автором було виділено наукову, технічну, літературну, музичну, образотворчу, ігрову, освітню, побутову, військову, управлінську, ситуативну та комунікативну творчості. З усіх форм творчості технічна творчість найближча до сутності фешн-дизайнера, оскільки вона «передбачає створення нових машин, пристроїв, деталей, зміну їх функцій. Її різновидами є винахідництво, конструювання, архітектура, художнє конструювання приладів, раціоналізація технічних процесів» [1]. Тому доцільно додати до переліку об’єктів технічної творчості ще один елемент – «художнє конструювання виробів». У цьому елементі полягає сутність професійної діяльності модельєрів, дизайнерів, конструкторів виробів легкої промисловості, яка відображається у відповідних нормативних документах щодо якості освіти та професійних компетентностей фахівців з технологій і дизайну одягу, наприклад, у Стандартах вищої освіти: за спеціальністю 182 «Технології легкої промисловості» для першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівня вищої освіти); за спеціальністю 022 «Дизайн» для першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівня вищої освіти (https://mon.gov.ua/osvita-2/vishcha-osvita-ta-osvita-doroslikh/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukraini/zatverdzheni-standarti-vishchoi-osviti).

Творча складова, як невід'ємна частина професіоналізму фешн-дизайнера, має активно розвиватися вже під час його навчання. Тому творчі художні навички є вирішальним фактором у підготовці майбутніх дизайнерів та визначають їхній творчий потенціал.

Під творчим потенціалом розуміють талант та здатність до творчої діяльності. У процесі дослідження цих категорій різні психологи розробили загальну типову структуру творчого потенціалу [1], яка базується на мотиваційно-особистісних і інтелектуально-когнітивних засадах психічної діяльності людини. Основні

компоненти цієї структури залишаються актуальними і для працівників індустрії моди, але зазнають деяких модифікацій та уточнень після всебічного аналізу [3]:

1. Схильності та здібності, що проявляються в загальній динаміці психічних процесів.
2. Домінування когнітивних інтересів.
3. Допитливість, креативність, бажання створювати нове, здійснювати творчий пошук та вирішувати проблеми.
4. Швидке засвоєння нової інформації, здатність формувати асоціативні об'єкти та структури.
5. Схильність до постійного порівняння, протиставлення, проведення аналогій, прогнозування та розробки еталонів для подальших порівнянь та виборів.
6. Прояви загального інтелекту – розуміння, швидка оцінка та вибір оптимальних підходів до вирішення проблем, адекватність дій.
7. Емоційність, вплив почуттів на суб'єктивні судження, рішення та уподобання.
8. Наполегливість, систематична робота, цілеспрямованість, рішучість, старанність, оригінальність рішень.
9. Адекватне сприйняття та представлення інформації.
10. Творча спрямованість в аналізі, інтерпретації, комбінуванні, реконструкції, трансформації та модифікації варіантів об'єктів та дій.
11. Інтуїтивність – здатність робити швидкі (миттєві) оцінки, прогнози та приймати іноді неусвідомлені рішення.
12. Швидке та якісне засвоєння навичок, умінь, технік та методів роботи, а також оволодіння відповідними прийомами і діями.
13. Здатність застосовувати власні стратегії і тактики для вирішення різних проблем і завдань, знаходити вихід у складних, незвичайних та екстремальних ситуаціях

Така структура творчого потенціалу фешн-дизайнера є результатом складності професійної діяльності, зумовленої розширенням сировинної бази легкої промисловості, впровадженням інноваційних технологій, зростанням частки творчих процесів у складнопідпорядкованих механічних та хімічних процесах переробки текстильної сировини на вироби побутового призначення та одягу, необхідністю прийняття нетрадиційних рішень в умовах швидкоплинної індустрії моди та зростаючих вимог концепції сталого розвитку суспільства. Крім того, специфічні характеристики самого

продукту роботи (проєкту модного виробу) та філософія дизайну одягу вимагають гармонійного поєднання технічних та художніх аспектів фахових знань [4]. Для адекватного вирішення проєктно-конструкторського завдання необхідно створити систему внутрішніх та зовнішніх зв'язків об'єкта дизайну, спираючись при цьому на закони композиційного формоутворення, закономірності образного моделювання, пластичну організацію матеріалів тощо. У цьому контексті особливої актуальності сьогодні набуває самоосвіта фешн-дизайнерів, «синхронне» придбання технічних, наукових та художніх навичок, унікальний характер їх взаємозв'язку та можливості розвитку за нових умов впровадження синтетичних форм діяльності [1]. Це надає поштовху та актуалізує психологічне забезпечення міжособистісної діяльності у складній системі «дизайнер – творчий продукт – споживач» [5].

***Висновок.*** Проаналізовано значення творчого потенціалу у професійній діяльності фешн-дизайнера. На основі загальної типової структури розроблено структуру творчого потенціалу фешн-дизайнера, як результату його психологічної діяльності і набутих професійних компетентностей.

**Література**

1. Моляко В. О. Психологія творчості – нова парадигма дослідження конструктивної діяльності людини. Практична психологія та соціальна робота. 2004. № 8. С. 1–4.
2. Мигаль В. Д. Теорія і методи наукової творчості : Навчальний посібник. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. 424 с.
3. Закора О.В. Особливості психологічної структури професійної діяльності фешн-дизайнера: кваліф. робота магістра. Івано-Франківськ, 2022. 56 с. https://ekhsuir.kspu.edu/server/api/core/bitstreams/6ee489f6-f0d4-433a-942c-ec372f3b5a99/content.
4. Carolyn Mair. The Psychology of Fashion : The Psychology of Everything. Routledge. 2018. 140 c.
5. Закора О.В., Мамаєва Ю.С. Врахування психологічних механізмів у професійній системі діяльності фешн-дизайнера // Інновації в управлінні асортиментом, якістю та безпекою товарів і послуг : Матеріали XII-ої Міжнародної наук.-практ. конф.: (Львів, 05 грудня 2024 року) : тези доповідей / Відп. ред. П. О. Куцик. Львів: Видавництво «Растр-7», 2024. − С. 168-169.